

— 1944: Az RKP kezdeményezésére a Román Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt között létrejött a Munkás Egységfront.

— 50 éve, 1923: Az angol-perzsa kőolajipari társaság munkásainak sztrájkja.

— 150 éve, 1823: Khioszi mészárlás; a sziget görög lakosságát megtizedelik a törökök, megtorlásul a görög nemzeteti felszabadító háborúhoz való csatlakozásért.

— 175 éve, 1798. április—december: Kialakul a második koalíció Franciaország ellen: Ausztria, Oroszország, Anglia, Nápoly és Törökország szövetsége.

— 400 éve, 1573 áprilisában Szigligeten halt meg MAGYAR Bálint végvári kapitány (1545-től szigligeti és fonyódi várkapitány), kora hírneves törökverő vitéze. * Takáts: *Palonai BM* = Régi m.k. 1923.

Április 1.

— 75 éve, 1898: A dél-walesi bányászok sztrájkjának kezdete. Az augusztus végén befejeződött sztrájk az angliai bányászmozgalmak jelentős momentumát.

— 100 éve, 1873-ban Onegában született Szergej RACHMANINOV orosz zeneszerző és zongoraművész. A Moszkvai Konzervatóriumban Tanyecjev, Csajkovszkij és Arenszkij növendéke. Századunk első éveiben a Moszkvai Nagyszínház karmestere. Hosszabb időn át zenepedagógiai tevékenységet fejt ki Moszkvában, Firenzében és Drezdában. Kora jeles előadóművészeinek egyike. Zeneszerzői munkásságát legmagasabb szinten zongoraművei képviselik: négy versenyműve, valamint Paganini témájára írott *Rapszódiaja*. Szimfóniái közül a második és harmadik bizonyult értékesebbnek. Operák (*Aleko*, *A fűsvény lovag*, *Francesca da Rimini*), kantáták (*Tavaszi Harangok*), szimfonikus költemény (*Holtak szigete*), kamarazene-darabok (közülük a Csajkovszkij emlékének szentelt *Trió*), szonáták, prelúdiumok, etűdök, dalok egészítik ki műveinek sorát. Művészete (bár ellentmondásos), realista elemekre támaszkodik, a dallamnak

mindvégig központi szerepet biztosít. (Mh. 1943. március 28. Beverly Hills, Kalifornia) * (-kő)

Április 2.

— 25 éve, 1948-ban Küklareliben halt meg SABAHATTIN Ali török regényíró és elbeszélő, az Ankarai Zeneakadémia és Színművészeti Főiskola dramaturgja. Legjelentősebb alkotásai elbeszélései, bennük főleg a huszadik századi török társadalom átalakulásának emberi, erkölcsi problémáit ábrázolja. Műveiből m: *A malom*, 1952; *Mocsárlás*. Vál. elb. 1953. (Sz. 1907. Gümülnice)

— 175 éve, 1798-ban született August Heinrich HOFFMANN („von Fallersleben”) német költő és filológus, egyetemi tanár, majd könyvtáros. Versei népies szellemben fogantak s közülük a német nyelvterületen sok ma is él. (Mh. 1874. január 20. Ratibor) * (B)

Április 3.

— 55 éve, 1918-ban Szuhiiban született Olesz T. HONCSAR (Goncsar) szovjet ukrán regényíró. Legnagyobb sikerű regénye háborús trilógiája: *Praporoszi*, 1946—1948 (m: *Zászlóvivők I—II*. 1950; *Arany Prága*, 1950). M mj. még: *Zsajvoronok*, 1950 (*Pacsirta*, 1951).

— 70 éve, 1903-ban Lichterfeldé városában született Peter HUCHEL német költő és publicista, a jelenkori német líra egyik kiemelkedő képviselője, egyéni hangú művelője. Műveiből m: *Utolsó út*. Költemény, 1963.

— 80 éve, 1893-ban Dobrotinét községben (Slatina köz.) született Damian STANOIU regényíró, elbeszélő, publicista, a húszas-harmincas évek ro-

mán irodalmának egyik legterméke-nyebb képviselője. Írásainak témáját főként a kolostorok világából merítette, amelyet szabadelvű, felvilágosult gondolkodóra valló szellemben, részint közvetlen élményekre építve erős kritikai éllel, groteszk színekkel és epés humorral, olykor karikírozva ábrázolt. Számos könyvében a kispolgárság jellegzetes képviselőit festi, népies modorban. Munkáiból: *Călugări și ispite*, 1928 (Kalugyerek és kísértések); *Duhovnicul maicilor*, 1929 (Az apácák gyontatópapja); *Pocăința starețului*, 1931 (A kolostorfőnök vezeklése); *Alegerea de stareță* (A zárdafeőnökű megválasztása); *Eros în mănăstire*, 1935 (Erősz a kolostorban); *Amintiri din mănăstire*, 1962. (Mh. 1956) * Magyarul: A román irodalom kis tükré IV/A. 673—701. *Szent Antal tanítványai*. Kerekes György fordítása.

— 90 éve, 1883-ban Szegeden született JUHÁSZ Gyula költő, tanár, elbeszélő, kritikus és publicista, a huszadik századi magyar líra kiváló képviselője. „A Nyugat első nemzedékének legmostohább életű költője Juhász Gyula volt. Adyhoz ő állt legközelebb, József Attila benne talált első mesterére, minden mozgalom magáénak vallotta, a kor legnagyobb költőiehez szoros barátság fűzte, mégis a Nyugat perifériáján tengődött” (Kiss Ferenc). (Mh. 1937. ápr. 6. Sz.) Műveinek újabb kiadásai: *Összes versei*, 1959; *Örökség*. Válogatott prózai írások I—II, 1958; *Összes művei I—III*. 1963. * Verseiből M 69. 2. 54: *Szavak*; 62: *Michelangelo*; *Galilei*; 7. 51: *Petőfi-centenárium*; 9. 1: *Fructidor*; 70. 5. 1: *A munkásotthon homlokára*; *A munka*; 10. 47: *Dózsa feje*. Fordításai: François Coppé: *Petőfihez* 69. 7. 50.

Április 4.

— 1945: Magyarország felszabadul a fasiszta iga alól. A magyar nép nemzeti ünnepe.

— 75 éve, 1898. március 23/április 4.: A román középiskolai és felsőoktatási törvény (Spiru Haret és Constantin Dimitrescu-Iași dolgozta ki) bevezeti a nyolcosztályos középiskolát két ciklussal (alsó és felső) és három tagozattal (modern, reál és klasszikus), intézkedik az algináziumokról és tanítóképzőkről, s tüzetesebben rendezi a felsőoktatási intézményeket.

— 75 éve, 1898-ban Kuzebajevóban született ASALCSI Oki (Lina G. Vekszina) szovjet udmurt (votják) költőnő. Tanító, majd orvosi pályán működött. „Cikkek, elbeszélések jelzik irodalmi pályája kezdetét, de mindmáig a vers jelenti igazi anyanyelvét az első udmurt költőnőnek. Gazdag lelki, érzelmi világ, gyengédség és választékoság jellemzi költészetét. Egyszerű, dal-